

Verohallinto
Esikunta- ja oikeusyksikkö
PL 325
00052 VERO

LAUSUNTO

28.8.2017

Työ- ja elinkeinoministeriö
kirjaamo@tem.fi

Viite / Diaarinumero
TEM/781/00.04.01.2015
VH A 42/00 00 01/2017

Verohallinto esittää lausuntonaan työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja(23/2017) kaupparekisterin kehittäminen – mietinnöstä ja sen liitteenä olevasta luonnoksesta kaupparekisterilaiksi seuraavaa.

Yleistä mietinnön sisällöstä

Työryhmä ehdottaa kaupparekisteriasioinnissa siirtymistä kokonaan sähköiseen asiointiin, rekisteröintimenettelyn keventämistä automatisoinnilla tietyissä asioissa, tietojen käytettävyyden lisäämistä nykyisestä sekä kaupparekisterin luotettavuuden ja ajantasaisuuden parantamista. Mietintöön sisältyy myös tavoite tietojen ilmoittamisesta viranomaiselle ainoastaan kerran, jolloin muut samoja tietoja tarvitsevat viranomaiset saisivat tiedot käyttöönsä Patentti- ja rekisterihallitukselta sähköisen rajapinnan kautta.

Mietintöön on kirjattu kehittämis ehdotusten pohjaksi EU:n ja kotimaisen lainsäädännön viitekehys. Euroopan unionin lainsäädännön osalta mietinnössä on käsitelty julkistamisdirektiiviä, pääomadirektiiviä, sulautumisdirektiiviä, jakautumisdirektiiviä, sivuliikedirektiiviä, yhteenliittämisdirektiiviä sekä EU:n tietosuoja-asetusta. Mietinnössä on käsitelty myös kansallista palveluarkkitehtuuria, rahanpesulainsäädäntöä, osakeyhtiölakia, yritysturvallisuutta ja sähköistä asunto-osakerekisteriä sekä tavaramerkki- ja toiminimilakia koskevia muutoshankkeita.

Myös Harmaan talouden toimenpideohjelmassa on kaupparekisteriä koskevia tai sivuavia hankkeita, jotka toteutuessaan voivat vaikuttaa kaupparekisteritietojen sisältöön ja niiden esittämistapaan. Hankkeena selvitetään muun muassa, miten voidaan lisätä velvoitteiden hoitamista koskevien tietojen sekä mahdollisia harmaan talouden toimijoita koskevan tiedon yleisöjulkisuutta, saatavuutta ja maksuttomuutta.

Mietinnössä esitetyistä tavoitteista

Verohallinnon näkemyksen mukaan kaupparekisterin tietojen nykyistä parempi ajantasaisuus ja samalla käytettävyys mahdollistaisivat yritystoiminnan paremman läpinäkyvyyden. Kaupparekisterin tietosisällön laadun ja ajantasaisuuden kehittämisellä ja sähköistämisellä olisi vaikutusta myös eri viranomaisten tehokkaaseen tietojen yhteiskäyttöön. Samalla rekisteröintivelvollisen hallinnollinen taakka osin kevenisi, koska samat tiedot toimitettaisiin viranomaiselle pääsääntöisesti vain kerran.

Verohallinto toteaa kuitenkin, että automaatiorekisteröinnissä tietojen oikeellisuutta ja laatua ei voida varmistaa pelkästään tietojen antajan tunnistamisella vaan tietojen laatu tulisi varmistaa myös jo tietojen sähköisessä vastaanotossa tapahtuvilla tarkistuksilla.

Mietintöön sisältyvä esitys tietojen sähköisestä tarkistusvelvollisuudesta vuosittain varmistaisi tietojen sisällön ajantasaisuutta. Mikäli tarkastusvelvollisuus säädetään tehtäväksi yksinomaan vain kerran viidessä vuodessa, tavoite tietojen ajantasaisuudesta ja käytettävyydestä ei Verohallinnon näkemyksen mukaan toteutuisi.

Mietinnössä on käsitelty myös yritysten tilinpäätöstietojen toimittamista ja vastaanottoa rakenteellisessa muodossa, joka mahdollistaisi tilinpäätöstietojen nykyistä paremman hyödyntämisen. Mietinnössä on mainittu esimerkkinä XBRL-formaatti. Ilmeisesti kyseinen formaatti on todennäköisesti vain esimerkkinä, sillä sitoutuminen edellä esitettyyn yhteen tekniseen formaattiin tässä vaiheessa ei ole tarkoituksenmukaista.

Mietinnössä on todettu, että tiedot välitetään mm. viranomaisten käyttöön kansallisen palveluväylän kautta, joka on vain yksi tekninen ilmoituskanava. Verohallinnon näkemyksen mukaan ei olisi hyvä sitoutua ainoastaan yhteen asiointikanavaan.

Kaupparekisterin tietosisällön laadullinen parantaminen vaikuttaisi positiivisesti myös Harmaan talouden selvitysyksikön viranomaisille tuottaman velvoitteidenhoitoselvityspalvelun sisältöön sekä yleisemmin viranomaisten harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjuntaan.

Verohallinto pitää mietinnössä esitettyjä tavoitteita kaupparekisterilain uudistamiseksi kannatettavina.

Luonnoksesta kaupparekisterilaiksi

Mietintöön on sisällytetty luonnos uudeksi kaupparekisterilaiksi perusteluineen. Lakiluonnoksen 5 luvun otsikon mukaan luvussa säädetään yhteistyöstä muiden viranomaisten kanssa. Luvun 23 §:ssä esitetään säädettäväksi, että kaupparekisteriin merkityt tiedot olisivat muiden viranomaisten käytettävissä sähköisen rajapinnan kautta. Patentti- ja rekisterihallitus ylläpitäisi viranomaisia varten sähköistä tietopalvelua, josta muut viranomaiset voivat hakea toiminnassaan tarpeelliset tiedot ja päivittää tiedostojaan.

Lakiluonnoksen 24 §:n mukaan viranomaisilla olisi oikeus pyytää kaupparekisteriin annettuja tietoja rekisteröintivelvolliselta ainoastaan, jos kaupparekisteriin annetuissa tiedoissa havaitaan puutteita ja tietojen pyytämiseen on asian kiireellisyydestä johtuva erityinen syy.

Lakiluonnoksen 25 § sisältää kaupparekisterilain 31a §:ssä olevan säännöksen, jossa säädetään Verohallinnon oikeudesta antaa salassapitosäännösten estämättä rekisteriviranomaiselle teknisen käyttöyhteyden välityksellä kirjanpitovelvolliselta verotuksen toimittamista varten saamansa tuloslaskelman ja taseen sekä muut tiedot ja asiakirjat, jotka kirjanpitovelvollinen on tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen rekisteröimiseksi velvollinen lain tai muun lain nojalla toimittamaan rekisteröintivelvolliselle.

Kirjanpitolain 3 luvun 9 §:ssä säädetään tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen rekisteröinnistä. Säännöksen mukaan siinä lueteltujen kirjanpitovelvollisten on ilmoitettava jäljennös tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta aina rekisteröitäväksi Patentti- ja rekisterihallitukselle. Pykälän mukaan kaupparekisterilaissa säädetään Patentti- ja rekisterihallitukselle oikeus antaa tarkempia määräyksiä tilinpäätösasiakirjojen sähköisessä toimittamisessa noudatettavista menettelytavoista ja muista niiden rekisteröintimenettelyyn liittyvistä teknisistä seikoista.

Osakeyhtiölain 8 luvun 10 §:n mukaan yhtiön on ilmoitettava tilinpäätös ja toimintakertomus rekisteröitäviksi kahden kuukauden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamisesta. Ilmoitukseen on liitettävä jäljennös tilintarkastuskertomuksesta ja konsernitilintarkastuskertomuksesta sekä hallituksen jäsenen tai toimitusjohtajan kirjallinen ilmoitus tilinpäätöksen vahvistamisen päivämäärästä ja yhtiön voittoa koskevasta yhtiökokouksen päätöksestä.

Verohallinnon ilmoitusvelvollisuudesta ja muistiinpanoista antaman päätöksen(1560/2016) 18 §:ssä tarkoitetut verovelvolliset ovat velvollisia toimittamaan Verohallinnolle veroilmoituksen liitteenä myös 18 § 2 momentin 10 ja 11 kohdassa tarkoitetut kopiot tilinpäätösasiakirjoista, jotka Verohallinto toimittaa edelleen 12 kohdassa tarkoitetulla tavalla Patentti- ja rekisterihallitukselle kaupparekisteriä varten.

Kaupparekisterilakiluonnoksen 23 §:n sisältö tukisi sitä, että myös lakiluonnoksen 25 §:ssä tarkoitetut Verohallinnolle toimitetut ja nykyisin Verohallinnolta saadut yhteisöjen tilinpäätösasiakirjat tulisi toimittaa suoraan Patentti- ja rekisterihallitukselle, josta Verohallinto saisi ne teknisen käyttöyhteyden kautta verotuksen toimittamista varten. Samalla Verohallinnolta poistuisi tarve välittää tilinpäätöstiedot edelleen kaupparekisteriin. Tämän johdosta Verohallinto esittääkin harkittavaksi menettelyn ja samalla lakiluonnoksen muuttamista. Jotta Verohallinto saisi tarvitsemansa tilinpäätöstiedot määräajassa Patentti- ja rekisterihallitukselta verotuksen toimittamista varten, edellyttäisi se kuitenkin tilinpäätöstietojen toimittamisen ajankohdan aikaistamista Patentti- ja rekisterihallitukselle. Verohallinnon tulisi saada rekisteriviranomaiselta tilinpäätösasiakirjat veroilmoituksen antamiselle asetetussa määräajassa 4 kuukauden kuluttua tilikauden päättymisestä.

Patentti- ja rekisterihallitukselle rekisteriviranomaisena on säädetty myös oikeus salassapitosäännösten estämättä pyynnöstä saada Verohallinnolta osakeyhtiölain 20 luvun 4 §:ssä, osuuskuntalain 23 luvun 4 §:ssä ja tämän lain 26 §:ssä säädettyjen kaupparekisteristä poistamiseen liittyvien tehtävien hoitamiseksi tieto siitä, onko

yksilöidyllä yrityksellä tai yhteisöllä ollut toimintaa Verohallinnon rekisteritietojen perusteella.

Lakiluonnoksen 25 §:n 2 momentissa on ilmeisesti tarkoitus viitata lakiluonnoksen 26 §:n sijaan lakiluonnoksen 21 §:ään, jossa säädetään toimintansa lopettaneen yrityksen poistamisesta rekistereistä. Lain 21 §:n perustelujen mukaan rekisteriviranomainen varmistaisi ennen poistomenettelyä, onko yrityksellä ollut toimintaa Verohallinnon rekistereissä. Esityksen perusteluissa viittaussäännös on oikein.

Pääjohtaja

Pekka Ruuhonen

Johtava asiantuntija

Marja-Liisa Rantanen